

Vänstern i Ystad

FÖR RÄTTVISA OCH SOLIDARITET | OKTOBER 2021

”Om regeringens budget på allvar ökar jämlikheten i samhället kan vi rösta för den, något annat kan vi och våra väljare inte acceptera.”

Vi tar ansvar för jämlikheten

Tillsammans gjorde vi det som verkade omöjligt, vi bröt trenden med marknadstänk och vinstjakt. Nu bygger vi ett jämlikare Sverige.

SID 3

Dags att vända trenden!

Efter sommarens seger för tre miljoner hyresgäster då Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna, väntar en het politisk höst.

Striden handlar om vilket vägval Sverige ska ta. För oss är valet enkelt. Det är dags för en ekonomisk politik som ökar jämlikheten. En ekonomisk politik som gör nödvändiga investeringar i våra skolor, sjukhus och äldreboenden. Som förbättrar för alla välfärdens hjältar. De som bär upp och gör det möjligt för Sverige att fungera också under en pandemi. Först fick de applåder – nu är det dags att betala med fler kollegor, högre löner och bättre arbetsmiljö.

Ska vår välfärd fungera måste marknadstänket och vinstjakten sparkas ut. Vi behöver ett Sverige som fungerar. Ett Sverige med solidaritet och rättvisa – istället för vinstjakt och girighet.

Återta skolan

Sluta experimentera med våra barn, avskaffa marknadsskolan. Vinstintresset i skolan har bara gynnat ägarna som pumpar ut miljardbelopp som istället borde investeras i skolan och våra barns framtid.

SID 3

Säg stopp

Vinsten och skolpengar i skatteparadis provocerar. Till det kommer grundproblemet: fri etableringsrätt och fritt skolval som saboterar skolan. Rösta på ett parti som bjuder marknaden motstånd.

SID 7

Follow the money

Det är bara Timbro och Svenskt Näringsliv som försvarar vinstmaximeringen i skolan. Ägarna till skolkoncernerna är deras kompisar, säger nationalekonomen och tidigare moderata riksdagsledamoten Anne-Marie Pålsson.

SID 7

[vansterpartiet.se/
blimedlem](http://vansterpartiet.se/blimedlem)

Bli medlem
- du också!

Vänsterpartiet Ystad

Hemsida: ystad.vansterpartiet.se

Instagram: @vansterpartietystad

Facebook: Vänsterpartiet Ystad

Mail: ystad@vansterpartiet.se

Bli medlem:

vansterpartiet.se/blimedlem

Varför är du vänster?

Bert Öjeskog, 71 pensionär

För att det finns vetenskaplig forskning som tydligt visar att i ett jämlikt samhälle mår både de rika och de fattiga mycket bättre. Det har varit en självklarhet i hela mitt liv att rösta på vänstern.

Jan-Christer Jansson, 72, pensionerad gymnasielärare

Jag är vänster därför att jag tror på ett solidariskt samhälle, där rovdriften på miljön måste hejdas, där bostad är en social rättighet samt vinstutdelning från företag inom välfärdssektorn måste stoppas.

Jeanette Mäkeläinen, 35, brandtekniker

För en politik som innebär ett samhälle som är bra för alla. Vänsterpartiet är bäst för jämställdheten, vården, skolan och klimatet. Ett samhälle som förebygger brott är bättre än ett samhälle som enbart förlänger straffen.

Marku Rūden, 24, Arbetsökande

Vänsterpartiet är det enda socialistiska och feministiska parti som kan lösa klimatkrisen. Utöver att driva dessa hjärtefrågor så värnar de om ungdomskulturen.

Violet Dunér, 67, Specialpedagog

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund. Vänsterpartiet är för ett samhälle som präglas av medmännisklighet, solidaritet och rättvisa. Ett parti som tar upp problem i samhället. Viktiga frågor för mig är en mer jämlik skola, att skolan förstatligas igen och att stoppa mäns våld mot kvinnor.

LEDARE

Säg nej till marknads-skolor!

Efter 30 år av nyliberalt experimenterande står Sverige nu utan en likvärdig och jämlik skola. Svensk skola låg i topp i världen tills denna offensiva avreglering och nedmontering av skolväsendet genomfördes.

De borgerliga partierna och Socialdemokraterna har varit likartat inblandade i denna genomgripande samhällsförändring, som inte har någon motsvarighet i övriga världen. Det är anmärkningsvärt att utländska riskkapitalbolag äger svenska skolor, bedriver myndighetsutövning genom betygsättning, samtidigt som de tjänar miljardbelopp på skattemedel.

Över 80 % av Sveriges befolkning vill ta bort eller minska möjligheterna till vinster i välfärden, ändå är det bara Vänsterpartiet som agerar för att förbjuda dessa. Inför kommande val 2022 har Vänsterpartiet avskaffande av marknadsskolorna som ett prioriterat område.

Intressant i eländet är att det i många av marknadsskolornas bolagsstyrelser sitter före detta skolpolitiker från riksdagen.

Men det är inte bara att skolan marknadsutsatts som blivit konsekvensen av det nyliberala experimenterandet. Under 90-, och 2000-talet har en kraftig nedprofessionalisering av läraryrket pågått. Läraryrket har tappat mycket av sin status och auktoritet, vilket i sin tur lett till att lärare är svårt drabbade av långtidssjukskrivning.

Det är inte samma sak att sälja bilar som att undervisa barn. Marknadsmekanismer passar inte i utbildningsuppdraget. Bolags främsta uppgift är att generera vinst. Sverige måste sluta vara naivt och bry sig mer om barnens utbildning och fostran än om de rikas förtjänster.

Valfrihet har blivit ett slagord i diskussionen om välfärden. Valfriheten leder dock inte till kvalitet utan har enbart som syfte att kunna utarma svensk välfärd. Alla skolor ska vara likvärdiga, för varje enskilt barns skull, det är något som det allmänna måste garantera. Kunskap, pengar eller kontakter ska inte leda till fördelar för vissa, utan likvärdighet och jämlikhet ska fortsätta att vara ett svenskt signum. I Ystad finns idag ett hot om etablering av Nordiska Internationella Skolan. Det är en koncern liknande IES (se artikel s. 6). Så länge valmöjligheten finns kvar, välj den offentliga skolan.

Rösta på Vänsterpartiet för att slippa de välfärdsplundrande marknadsskolorna!

Annika Weitner
Ordförande Vänsterpartiet Ystad

Göran Brante
Gruppledare Vänsterpartiet

Vänstern i Ystad ges ut av Vänsterpartiet i Ystad samarbete med Zetkin Foundation. Redaktion: Göran Brante, David Waller Ansvarig utgivare: Daniel Sestrajcic. Upplaga: 3100 ex. Tryck: Bold Printing Mitt AB, 2021. Vänstern i Ystad är en del av skriftserien Folkviljan.

Inga pampar i Vänsterpartiet!

Många politiker har löner som de flesta bara kan drömma om. Vänsterpartiet vill sänka högavlönade politikernas arvoden. När andra partier vägrar och hellre skor sig själva går Vänsterpartiet före och har infört partiskatt. Heltidspolitiker, som riksdagsledamöter, tjänar minst **69 900 kr i månaden**.

Mer än dubbelt så mycket som medelinkomsten i Sverige. Våra politiker, också partiledaren Nooshi Dadgostar, och alla andra vänsterpartister med heltidsuppdrag får ut **29 800 kr i månaden** efter dragen partiskatt. Fortfarande en bra lön men långt ifrån fantasisummorna!

Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna

Vi håller det vi lovar!

I början av sommaren tog Vänsterpartiet strid om marknadshyrorna – och vann. Hyresgästernas trygghet är säkrad och högern misslyckades med att bilda regering. Vad har vi lärt oss?

Nooshi Dadgostar, varför var det så viktigt att stoppa marknadshyrorna?

– Att införa marknadshyror hade rivit upp den svenska modellen med förhandlingar mellan jämstarka parter och lett till enorma hyreshöjningar för tre miljoner svenskar. Svenska folket var också tydligt mot reformen. Hyror som höjs med 50 procent innebär stora ekonomiska svårigheter för nästan alla som bor i en hyresrätt.

– I 30 år har politiker fattat beslut om att privatisera, minska resurserna och införa marknadslösningar i välfärden. Det har lett till en enormt snabb ökning av ojämlikheten. När Vänsterpartiet stoppade marknadshyrorna utgjorde det en vändpunkt för den här utvecklingen. Vi visade väljarna, och våra politiska motståndare, att vi står vid vårt ord. Vi lovade att stoppa marknadshyrorna och vi höll vad vi lovade.

Vad har du och partiet lärt er av sommarens politiska vinst?

– Vi vet nu att svenska folket har tröttnat på eviga privatiseringar, på att välfärden urholkas och att vinster går före människors trygghet. Folk längtar efter någon som ställer sig upp och säger stopp, som får saker gjorda istället för att bara lova förbättringar som aldrig kommer. Vi kommer inte acceptera att man för högerpolitik på vårt mandat, våra väljare måste respekteras.

– Jag kommer inte glömma att vi vann denna seger tillsammans med Hyresgästföreningen. Tillsammans med dem gjorde vi något som verkade omöjligt, vi bröt trenden med marknadstänk och vinstjakt. Vi kommer aldrig mer agera passivt stöd utan kommer själva ta ansvar, ingen annan gör ju det. Vi är

framtidens parti, ett större och starkare parti än på länge. Vår röst kommer höras tydligare i politiken framöver.

Vad blir nästa steg för Vänsterpartiet?

– Nästa steg blir att driva igenom en budget som minskar samhällsklyftorna och gör livet bättre för vanliga löntagare. Vi samarbetar gärna med andra partier men inte till vilket pris som helst. Om regeringens budget på allvar ökar jämlikheten i samhället kan vi rösta för den, något annat kan vi och våra väljare inte acceptera. Vi tror inte längre att Socialdemokraterna är en allierad att räkna med. Vi vet att om vi ska kunna bygga ett starkt samhälle som tar hand om medborgarna och som tar ansvar för de stora samhällsproblemen, då måste politiken ta tillbaka kontrollen från marknaden. Vi är beredda att ta på oss det ansvaret och söka mandat för att leda Sverige i den riktningen.

”Folk längtar efter någon som ställer sig upp och säger stopp, som får saker gjorda istället för att bara lova förbättringar som aldrig kommer.”

Text: Martin Thåström

KRÖNIKA

Vi ska avskaffa marknadsskolan

Idén om ett jämlikt utbildningssystem är en del av kampen för demokratin. En kamp som gör kunskap och bildning till en rättighet. Marknadsexperimentet med våra skolor har lett utvecklingen åt fel håll. Det som påstods hjälpa landsbygden och skulle bestå av eldsjälar och kooperativägda skolor blev istället en mångmiljardaffär för stora företagskoncerner och riskkapitalbolag.

Vi fick ökad segregation och mindre likvärdighet istället för större mångfald. Elever började kallas ”kunder” och en rad politiker som själva drev igenom friskolereformen har sedan 90-talet själva börjat arbeta för friskolelobbyen eller startat egna skolkoncerner.

Det slog mig när jag läste riksdagens protokoll från 1991-1993 hur lite skoldebatten förändrats. Högern gjorde allt för att hjälpa kapitalet att slå klorna i svensk skola, precis som de gör idag. Socialdemokratin sa en sak men gjorde en annan i praktiken, precis som idag. Där stod Vänsterpartiet som enda parti och sa det vi alla vet: privatiseringarna leder till mindre likvärdighet och mer segregation. Marknadslogiken får negativa konsekvenser för skolan. Vi kan inte låta finansieringen till friskolor vara lika hög som för offentliga skolor.

Efter tre decennier av världens mest extrema skolprivatiseringar, då till och med Chile avskaffat sin motsvarighet till marknadsskolan, införd av diktatorn Pinochet, är Sverige världens enda land som tillåter offentligt finansierade skolföretag att göra obegränsade vinster. Det är dags att vi sätter stopp för vansinnet. Det är nog med glädjebetyg, det är nog med banker från Luxemburg som äger svenska skolor, det är nog med en marknadslogik som segregerar barn utifrån klass.

Medan en rad moderater och socialdemokrater själva tillhör friskolelobbyen så har vi forskare, lärare, rektorer och inte minst en stor majoritet av befolkningen bakom oss i att marknadsexperimentet inte hör hemma i skolan och måste avskaffas snarast. Nu ser vi till att det blir verklighet!

Daniel Riazat
Skolpolitisk talesperson
Vänsterpartiet

Marknads- skolan

- vad gör den med våra elever?

Sverige är det enda landet i världen att tillåta friskolekoncerner ta ut vinster där allmänna skattemedel finansierar undervisningen. Hur blev det så och vilka konsekvenser har det fått på undervisningen?

En som intresserat sig för denna fråga är Majsa Allelin, doktor i socialt arbete och lektor vid Södertörns högskola.

– Om en maktstark part mobiliserar i en fråga som inte är uppe i den dagliga debatten finns en risk att motståndet uteblir i ett litet land som Sverige, säger hon och fortsätter:

Med vår starka tradition av konsensus kan en åsikt som inte delas av majoriteten ändå få genomslag. Det är därför Sverige, trots att vi ser oss som "landet lagom", ändå är extrema i exempelvis skolfrågan.

Det fria skolvalet infördes år 1992 och gav eleven och vårdnadshavarna möjlighet att själv välja vilken skola de ville gå på. Skolvalet infördes i samband med friskolereformen som innebar att andra aktörer än kommunen kunde starta och driva så kallade friskolor.

– Det var en aggressivt genomförd reform som Carl Bildts regering verkställde ganska direkt när de kom till makten. Reformen var svagt förankrad och gick inte ens ut på remiss. Allt gick väldigt fort, säger hon.

Sedan handlande det nog en hel del om tajming. För även Socialdemokraterna och Miljöpartiet tyckte vid den här tiden att skolan präglades av en tung statlig koloss som behövde reformeras på ett eller annat sätt.

Idag är en majoritet av det svenska folket emot friskolornas vinstuttag.

Däremot är motståndet mot det fria skolvalet inte lika kompakt.

– Friskolereformen förutsätter ett valfrihetssystem, eftersom det bygger på en konkurrens mellan skolor. Det skulle vara möjligt att slopa vinsterna utan att röra valfriheten, men då kvarstår segregationsproblemet, säger Majsa Allelin.

Så tycker OECD

I en artikel i Dagens Nyheter tidigare i år intervjuas OECD:s utbildningschef Andreas Schleicher. Han är även chef för de internationella PISAMÄTNINGARNA och därför van att jämföra skolsystem världen över.

När Andreas Schleicher var i Sverige i slutet av nittiotalet för att genomföra de första PISAMÄTNINGARNA upplevde han ett tydligt skifte:

"Folk litade inte längre på att den närmaste skolan var bra utan kände att de måste välja en skola som var bättre. Om du frågar mig när Sverige förlorade sina höga skolresultat så skulle jag säga att det hör ihop med det här skiftet, att ni började anpassa utbildningssystemet för att det skulle passa konsumenterna som ska ut och välja på en marknad."

I PISAMÄTNINGARNA genomförda mellan 2000 och 2009 framgick en tydlig negativ tendens. År 2000 kunde bara nio procent av skillnaden mellan elevernas

läsförståelse förklaras med hjälp av skillnader mellan skolor. Nio år senare, 2009, hade siffran mer än fördubblats och låg nu på 19 procent. Mätningar visade också att en stor del av skillnaderna i resultat mellan olika skolor hade sin förklaring i elevernas sociala bakgrund.

I Majsa Allelin avhandling, "Skola för lönsamhet. Om elevers marknadsanpassade villkor och vardag" valde hon att jämföra två skolor i Göteborg – en kommunal förortsskola och en friskola inne i stan – för att undersöka huruvida det fria valet eventuellt skapade parallella skolvärldar. Men så var det inte.

– Utifrån såg formerna väldigt olika ut. Både i det organisatoriska och det pedagogiska upplägget. Däremot var elevernas fokus likadant. Det var samma jakt på att hitta rätt svar till proven, istället för att söka kunskap och ställa de intressanta frågorna. Allt handlade om resultat. En rektor på den kommunala skolan refererade till siffror i en utförd NKI (Nöjd Kundindex, reds anm.) som näringslivet brukar använda som måttstock, säger Majsa Allelin.

Kort sagt: Marknadskulturen från friskolorna där elever och föräldrar ses som kunder, vars nöjdhet ska mätas och utvärderas, var lika stark på den kommunala skolan.

En kriteriebaserad skola

Majsa Allelin menar att dagens svenska skola är kriterie- snarare än kunskapsbaserad. Att fokus ligger på vad som krävs för att få rätt betyg och vad som kommer på proven. Det är svaren och inte frågorna som styr undervisningen.

Måhända speglar detta samhälles generella rädsla för det dunkla. Att det som inte går att mäta och kvantifiera heller inte är till någon nytta.

– Eleverna vågade knappt räkna upp

FOTO: ISTOCKPHOTO/SKYNESHER

handen och fråga om hjälp. De ville inte framstå som dumma. Istället var den vanligaste frågan ”Kommer detta på provet?” och ”Vad behövs för att få godkänt?” Med det förhållningssätt fräntas ju läraren sin professionella autonomi och lärarens svängrum minskar betydligt. Undervisningen blir smälare och tråkigare, säger hon.

Vänsterpartisten Anton Ek är mellanstadie lärare på kommunala Gryckboskolan i Falu kommun. Han känner inte igen sig i beskrivningen att eleverna inte vågar fråga.

– Jag försöker hela tiden uppmuntra mina elever till att testa och våga göra fel. Det utrymmet är jätteviktigt i undervisningen. Men det är kanske skillnad mellan mellan- och högstadiet, säger han.

Däremot ser han många andra negativa effekter med friskolorna i sin hemkommun.

– Skolpengen går till de lönsamma skolorna och de mindre populära får lägga ner. Här i Falu kommun var det fem skolor på landsbygden som nyligen riskerade att stängas som

ett direkt resultat av detta systemfel.

Enligt Anton Ek framgår det också av Skolverkets databas att det är just friskolornas betygsnitt som avviker mest i förhållanden till resultat på de nationella proven.

– De vill ju locka med goda resultat.

Kan marknadsskolan avskaffas?

Vad talar då för att det fria skolvalet och därmed vinstuttagen kommer att försvinna? Om det inte demonteras nu när Socialdemokraterna sitter i regeringsställning, när ska det då ske? Vad krävs för att det svenska folkets majoritetsåsikt ska få gehör?

– Problemet är att Socialdemokraternas relation till näringslivet inte skiljer sig nämnvärt från de borgerliga partierna. Det var förvisso borgarna som genomförde reformen, men Socialdemokraterna har ju sett till att bevara den, konstaterar Majsa Allelin.

Anton Ek tror att Vänsterpartiet kan göra skillnad här.

– Genom opinion kan vi få Sveriges föräldrar att förstå vilka sjuka konsekvenser marknadsskolorna faktiskt fört med sig. Om vi lyckas nå ut med att vi har ett havererat skolsystem där kunskap inte tillåts stå i centrum, så kommer det att försvinna.

Text: Magnus Erlandsson, frilansjournalist

KRÖNIKA

Politikers ”satsningar” slutar i nedskärningar

Om några månader drar valrörelsen igång och partierna kommer återigen att försöka vinna röster genom att utlova reformer och ”satsningar” på skolans område. De här reformerna är dock sällan finansierade och många satsningar visar sig vid närmare granskning sluta i nedskärningar.

Om det är röd eller blå majoritet i riksdagen eller i kommunerna tycks kvitta. De styrsignaler som skickas är att skolan ska effektivisera sitt arbete – dvs lyckas leverera mer för mindre – precis som om undervisning skedde vid ett löpande band.

Jag tror att politiker har goda intentioner. Ingen engagerar sig i skolpolitiken för att medvetet bidra till en sämre skola. Problemet är att det finns mekanismer i styrningen av skolan som gör att de goda intentionerna försvinner på vägen mellan beslut och klassrum.

Under tidigt nittital vändes den svenska skolan upp och ner. Effektiviseringskrav i budget ersatte automatisk uppräkningskrav av skolans kostnader, tydliga regleringar av lärares arbetsbelastning ersattes av luddiga mål och skolor – såväl offentliga som privata – tvingades att börja konkurrera om elevernas skolpeng.

Resultatet har inte blivit bra. Allt fler lärare drabbas av utmattning, eleverna lär sig mindre och skillnaderna i elevresultat mellan elever socioekonomisk bakgrund har ökat. Den oreglerade skolan är ett stort misslyckande.

Tankesmedjan Balans välkomnar politiker från alla partier att ta upp kampen om att bli det nya skolpartiet men det parti som vill vända skolan utveckling kan inte nöja sig med populistiska utspel om punktinsatser eller mindre justeringar av den politiska styrningen.

Synen på vad som skapar god undervisning måste förändras i grunden, från kostnadseffektivitet och konkurrens till goda och stabila villkor för lärare och elever.

”Allt fler lärare drabbas av utmattning, eleverna lär sig mindre och skillnaderna i elevresultat mellan elever socioekonomisk bakgrund har ökat. Den oreglerade skolan är ett stort misslyckande.”

Marcus Larsson – Tankesmedjan Balans

Tankesmedjan Balans är partipolitiskt obundna och ger fakta, argument och jävlar anamma för välfärdens arbetare.

KRÖNIKA

Placera inte barn i friskolor!

Stora delar av denna tidning handlar om marknadsskolan och dess kraftiga konsekvenser för samhället och medborgarna. Vänsterpartiet har avskaffandet av marknadsskolan som ett prioriterat område inför valet 2022. Det ges många skäl till varför avskaffandet är viktigt i det blad du nu håller i händerna. Det enklaste sättet att bli av med dessa välfärdsplundrare är helt enkelt att ta bort vinster i välfärden. Då skulle marknadsskolorna försvinna med omedelbar verkan, då det är vinsterna och inte barns kunskaper som de bryr sig om.

Det krävs dock riksdagsbeslut för att en sådan ordning ska ändra sig, och det kan inte vi i lilla Ystad fixa. Men det finns faktiskt en väg att ordna det på även inom kommunens gränser. Placera ditt/dina barn i den offentliga skolverksamheten! Om alla familjer i Ystad gör det så försvinner alla friskolor från kommunen. Det finns två starka skäl för att göra detta!

Etiskt-moraliskt skäl. Placering vid en friskola leder till att kommunens skolkostnader ökar och det i sin tur ger friskolan mer medel. Så friskoleplacering leder till att den offentliga skolans resurser är underkompenserade och att friskolors resurser är överkompenserade (se artikel s. 7). Denna ordning leder i sin tur till att skolkontor och rektorer på offentliga skolor måste dra ner på utgifterna, vilket ofta leder till att de svagaste eleverna drabbas. Specialpedagogik, särskilda insatser, fritidsverksamhet, samt till och med byskolor hotas i längden av välfärdsplundrarnas framfart.

Det andra skälet är klokhet och det är riktat mot marknadsskolor vars främsta intresse främst vinsten. Vi vet att den undervisning och omvårdnad som barn inom skolkoncerner får har mycket övrigt att önska (se artikel s. 6).

Så om du vill att ditt och alla andra barn ska få en likvärdig och gedigen skolgång så välj en kommunal förskola eller skola.

Göran Brante (V)
Gruppledare Ystad

Foto av Tima Miroshnichenko från Pexels

När IES kommer till stan

... så ökar segregationen.

Internationella Engelska Skolan (IES) skyltar med hög andel utländska elever. Men de har en väsentligt lägre andel elever med lågutbildade föräldrar, vilket är ett långt mer tillförlitligt mått på en elevs potentiella prestation och resursbehov.

... så får varje elevs skolgång lite mindre pengar.

IES använder istället en del av elevpengen till aktieutdelning, vilket är fullt lagligt i den vansinniga svenska skolmodellen.

... så utarmas de kommunala skolorna.

Varje IES-elev är en förlorad skolpeng för kommunen, vars rektorer sällan kan parera då tappet är utspritt. Kvar blir samma kostnader men mindre budget.

... så bestraffas kommunens budget dubbelt,

då skolpengen ofta ökas för att kompensera för överetableringen som IES ankomst innebär. Men IES får samma skolpeng, och därmed del av kompensationen för kostnadsökningen som de själva orsakat.

... så sjunker lärarnas löner.

IES säger sig vara "marknadsmässiga", men ligger under rikssnittet. Att de är undantagna från krav på lärarlegitimation vid anställning gör dessutom att de kan pressa lönerna ytterligare.

... så ökar betygsinflationen.

IES har stor skillnad mellan resultat på nationella prov och slutbetyg, och deras elever presterar sämre än andra vid högre studier i förhållande till sina betyg. De delar helt enkelt ut överbetyg för att kunna ge sken av hög kvalitet.

... så blir det mindre ordning och reda.

I vårens elevenkät hamnar IES under rikssnittet för både studiero och trygghet, i motsats till vad deras VD och marknadsföring påstår.

Med sin storlek, grumliga ägandeförhållanden, oblyga aktieutdelning och oerhört arroganta hållning i debatten så står IES i särklass. Men mönstret går igen för samtliga koncernskolor.

Det gör även mönstret för hur det går till när en kommuns skolor helt sätts ur balans via en nyetablerad profitskola:

1. En koncern får upp ögonen för en "marknad". Detta har inget att göra med att det behövs fler skolplatser, utan just att man ser en möjlighet att tillförsäkra sig ett tillräckligt antal elevpengar. Vilket Nordic International School (NIS) nu ser sig kunna göra i Ystad.

2. Tjänstepersoner i den berörda kommunen gör en konsekvensbeskrivning av vad en etablering skulle innebära. I Ystad pekades det på att en redan existerande överetablering blir värre, och att byskolor (sannolikt Löderup) riskerar att få lägga ned.

3. Politikerna i berörd nämnd kommenterar & justerar skrivelsen i enlighet med sin ideologi. Ystadmoderatens Gunilla Andersson deklarerade glatt att det såklart kan bli negativa konsekvenser, men att ökad valfrihet är viktigare.

4. Skolinspektionen tar del av den friserade skrivelsen och godkänner den nya skolan. I den vansinniga svenska modellen råder redan i princip fri etableringsrätt.

Oerhört mycket är väldigt fel i den vansinniga svenska modellen. Vissa saker provocerar mer än andra, och det är lätt att skjuta in sig på skolpengar i skatteparadis. Men grundproblemet är att fri etableringsrätt och fritt skolval omöjliggör långsiktigt planerande och optimalt nyttjande av resurser.

Att lägga till en skola brukade vara ett beslut som fattades med stor försiktighet, utifrån tendenser i elevunderlag och beläggning i befintliga skolor. Nu är "ökad valfrihet" anledning nog.

Så när koncernskolan är på väg till din stad - när NIS är på väg till Ystad - förklara för din lokala partirepresentant att valfrihet inte är det allena rådande strävansmålet. Alternativt rösta på det enda parti som bjuder den vansinniga svenska modellen seriöst motstånd.

David Waller

“I Finland har eleverna inga valmöjligheter när det gäller grundskola. Man pratar inte heller om dåliga skolor, för man ser till att

alla skolor är bra. Tänk att eleverna klarar sig bra trots att de inte har valfrihet.”

Tweet av Johan Lindström, skolutvecklare

Nedmonteringen av svensk skola

De två främsta skälen till att svensk skola fungerar sämre sedan 90-talet är de nyliberala förändringar som slitit itu den jämlika och likvärdiga skola Sverige hade. Det är friskolereformen och New Public Management (NPM) ändringarna av lärares arbete. Dessa utgör grunden till de dåliga resultat Sverige erhållit i internationella skoljämförelser.

Vid införandet av friskolereformen 1992, vars två delar var valfrihet och skolpeng, fanns två linjer. Den öppna handlade om valfrihet och en önskan om kooperativa och pedagogiska experiment. Den slutnas syfte var att möjliggöra privata intressen i offentlig verksamhet. Inledningsvis fick dock friskolorna av regeringen Bildt, utifrån utbudsansvaret, endast 85 % av den skolpeng som tillföll offentliga skolor.

Det var först 1997 som friskolor fick 100 % av skolpengen via ett beslut drivet av S och MP. Beslutet öppnade upp skolmarknaden för vinst och på slutet av 90-talet ökade antalet friskolor markant.

Förändringar i Skollagen 2011 gav friskolor ännu mer rättigheter. Utbudsansvaret blev därmed helt bortspelat och istället överkompenserades friskolorna på offentlig skolas bekostnad. Antalet aktiebolagsskolor samt antalet elever i sådana ökar därmed. Utländska riskkapitalister ger sig på allvar in på skolmarknaden,

vilket försvårar transparensen. Det tog Skolmyndigheten 8 månader att ta reda på vem som äger Internationella Engelska Skolan. Skolan som institution präglas därmed av marknadsmekanismer, segregation och noll likvärdighet.

Samtidigt, med början på 90-talet, genomförs kraftiga förändringar i lärares arbetsvillkor och arbetsinnehåll. Den kommunala huvudmannen kallar det kostnadseffektiviseringar. Differentierade löner med rektor som lönesättare tillförs. Vilka skapar avstånd inom arbetskollektivet, senare kommer förste-lärrareformen med samma resultat. Kostnaden per elev ökar och lärartätheten minskar, fortbildningen nedmonteras, arbetstiden förlängs, betygssystemet ändras, undervisningsskyldigheten (USK) tas bort och via införda ferietjänstgöring försvinner lärarnas förtroendearbetstid.

2011 införs ny skollag, nya läroplaner, ytterligare ett nytt betygssystem, fler nationella prov samt

läraryftsreformen. Allt detta skapar problem för enskilda lärare, och lärarkollektivet. Lärare blir tvungna att täcka upp för kollegor, agera vaktmästare, städpersonal och kurator, får ökat administrativt arbete, samt tvingas prioritera mellan konkurrerande arbetsuppgifter.

Resultatet av alla förändringarna sedan 90-talet är att lärarna tappar kontrollen över sitt arbete, och lärare är sedan 2000-talet den mest stressade och fysiskt utmattade gruppen i svenskt arbetsliv. Antalet sjukskrivningar på grund av depression och utmattningssyndrom ökar.

Svensk skola befinner sig i en mycket problematisk situation och det krävs förändringar för att få bukt med läget. Det väsentliga, som Vänsterpartiet ser det, är att åter skapa en likvärdig och jämlik skola. En skola som stöder alla barn oavsett deras individuella situation. För att lyckas med det krävs en förändring av lärares arbetsvillkor för att undvika stress och utmattning, men också att stärka lärarprofessionen genom att ge lärare inflytande och kontroll över sitt arbetes villkor. Allt det kräver ett återförstatligande av skolan samt ett avskaffande av vinster i välfärden. Vänsterpartiet har avskaffandet av marknadsskolan som ett prioriterat område inför valet 2022 och det är en etapp på vägen.

Göran Brante (V)
gruppledare Ystad

FAKTARUTA

New Public Management:

De marknadsmässiga metoder inom organisation och styrning som använts inom den offentliga sektorn för att öka "effektiviteten".

Utbudsansvar:

Den kommunala huvudmannen har lagstadgat ansvar att erbjuda skolplacering för alla invånare i alla geografiska områden, samt oavsett individens eventuella svårigheter eller hinder. Därmed har kommunen ett större ansvar som förklarar ett högre medelsbehov.

Hallå där!

Anne-Marie Pålsson

Anne-Marie Pålsson, nationalekonom, tidigare M-politiker och som utreder privatiseringen av skolan.

Har du ändrat uppfattning?

Det har jag inte. Redan under min tid i riksdagen var jag bestämd med att det är en dålig kombination med utbildning och vinstmaximering.

Utbildning är den enda grundlags-skyddade välfärdstjänsten. Att överlåta ansvaret för en sådan till privata aktörer med vinst som målsättning är olämpligt.

Vilka är huvudargumenten?

Det uppmuntrar till sortering av eleverna. Den svenska modellen med privata aktörer medger inte heller tillräcklig insyn och kontroll. Till och med ren myndighetsutövning.

Jag är säker på att de flesta av mina vänner och ekonomkolleger (inte alla men många) har samma uppfattning som jag. Idén att marknadsutsätta skolan skedde alltför lättvindigt. Underlaget till riksdagen var på blott 22 sidor och inte föregåtts av någon utredning.

Det är framförallt Svenskt Näringsliv, Friskolornas Riksförbund och Timbro som driver försvaret av den nuvarande ordningen. Plus ägarna till de största friskolekoncernerna som AcadeMedia och Engelska skolan.

Hur går det med utredningen du gör på uppdrag av lärarfacket LR?

Själva arbetet är mycket roligare och mer mångfacetterat än jag trodde. Vi är inte klara än men resultaten kommer säkert att uppfattas som kontroversiella.

Privatiseringen av skolan var medelklassens revolt på ett dåligt skolsystem. Då för snart 30 år sedan struntade föräldrar att det fanns ett vinstintresse i bakgrunden. De ville ha en bättre skola än den offentliga.

Hur tycker du att debatten är?

Torftig – som ett skyttegravskrig där allt är svart eller vitt.

Systemet måste ändras, finns den politiska viljan så går det. Men det är inte lätt för det handlar om mycket pengar.

Ska möjligheten till vinstmaximering bort så måste även den offentliga skolan förändras, bli bättre.

kort om...

Marknadsskolan

Fem anledningar varför Vänsterpartiet är emot det nuvarande skolsystemet där skolor styrs av den ekonomiska marknaden

Enda landet i världen

“Det svenska friskolesystemet är extremt om man jämför internationellt. Efter att Chile bestämt sig för att avveckla den marknadsstyrda skolan är Sverige det enda landet i världen som tillåter skattefinansierade skolor att plocka ut obegränsade vinster.”

Daniel Riazat, skolpolitiskt talesperson (V)

Politisk vänskapskorruption

Sedan friskolereformen infördes i början av 90-talet har politiska företrädare gått över från höga politiska uppdrag till att ingå i bolagspositioner för stora friskolekoncerner. Vissa av dem som ägare, vissa som VD och andra i styrelser och som rådgivare. Några blev även ordförande för Friskolornas Riksförbund. Partierna som särskilt sticker ut är Moderaterna, Socialdemokraterna och Liberalerna. Men det finns även exempel från Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Det vill säga samma sex partier och ibland samma politiker som införde friskolereformen på 90-talet.

Färre behöriga lärare och lägre löner

Det är viktigt för barnens skolgång att ha behöriga lärare. Glädjebetygen minskar och undervisningen får en högre kvalitet. Trots det har många friskolekoncerner satt i system att anställa obehöriga lärare som en besparingsåtgärd. Ju fler obehöriga lärare, desto lägre löner och därmed större vinster till ägarna.

Andelen lärare (med pedagogisk högskoleexamen)

Genomsnittslöner för lärare på Gymnasiet 2020 – månadslön innan skatt

Kommunala skolor: **39 000 kr**
Fristående skolor: **36 600 kr**

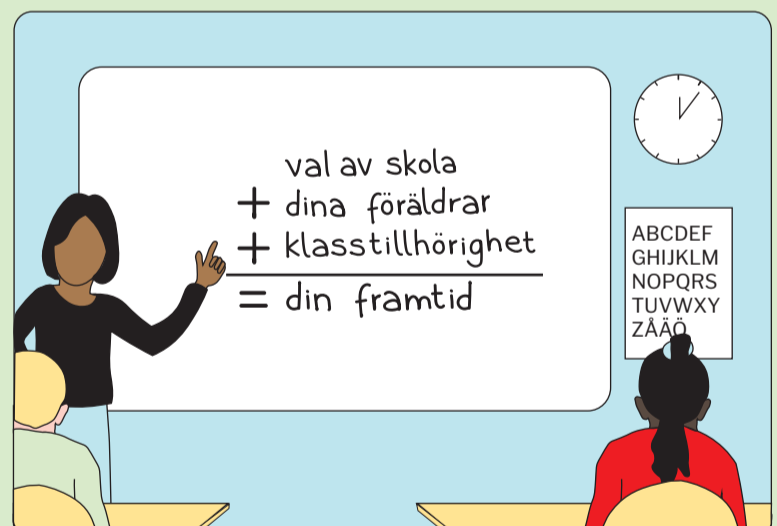
Skolverket 2020/2021, Statistiskmyndigheten (SCB)

Vinster och koncernfiffel – vem äger egentligen skolan?

Mellan 2018-2020 gjorde 4 enskilda friskoleföretag en vinstutdelning på 395 miljoner kronor. Vinsterna i var i själva verket betydligt större än så och är svåra att följa på grund av strukturer som försvårar insyn. 2018 fattade riksdagen beslut om nya bestämmelser i skollagen om vem som ska få driva fristående förskolor och skolor. En skola som granskats är Internationella Engelska Skolan eftersom de bytte ägare, efter att ett riskkapitalbolag från Luxemburg köpt upp större delen av skolan. Det tog skolinspektionen 8 månaders arbete (jakt) för att få svar på vilka som faktiskt är ägare: Peutinger AB, Ramatuelle Holdings II AB, Ramatuelle Holdings AB, Paradigm Capital Value Fund SICAV, Paradigm Capital AG, Paradigm Capital Value LP och The Hans and Barbara Bergstrom Foundation.

Riksdagens Utredningstjänst (RUT), Alla Bolag, Skolinspektionen

Segregationen ökar, jämställdheten minskar

Skillnader i resultat mellan svenska skolor har ökat kraftigt i Sverige och barnen går i allt större utsträckning i segregerade skolor. Hur bra det går för en elev hänger i allt högre grad på vilka föräldrar den har och vilken skola den går i. Det är något som såväl statliga utredningar som internationella organisationer som The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) har presenterat. OECD:s chef för utbildningsfrågor har vid flertal tillfällen, liksom svenska och internationella forskare påtalat att anledningen till att segregationen ökat och jämlikheten sjunkit är marknadsanpassningen av skolan. I slutändan blir det ett demokratiproblem när samhällets invånare separeras från varandra i tidig ålder. Såväl sociala som klassrelaterade klyftor cementeras.

Vi vill skapa en skola där barn får vara barn – inte varor!

